

”פה נגנו ונטמן הנאון הגדול מוסלנ כדורו כמדוריר גרשון שאול ירמ' ליסמן העליר בן מו"ה נתן הלוי וציל אשר צלל כמים ארזים וחבר כמה ספרים הלא המה נקובים כשמותם ספר צורת הבית ותוספות יום על שתא סדרי משנה ומעדני מלך ולחם חטורות על האשרי ותורת האישם על תורת החטאת, ודרכין תורה בישראל ככמה קהלות קרושות הלא המה מסודרמים בק"ק וויען ובק"ק פראג. בסוף ימיו היה תופיש ישיבה כמדרינות פולין ככמה קהלות קרושות ופה ק"ק קראקא נתבקש בישיבה של מעלה יום (ר') (כ) ו' לחדש אלול (") תייר לפ"ק.

(יא) אחרי אשר נברו עליונים על התחתונים. ונישבה ארון הקדש. הגאון בעל תו"ש. נתמנה בטקומו לאב"ד וריט הגיט אברהם יהושע העשילי. הגודע בתבל בשם הכבוד ירבי ר' העשילי. המחבר ספר יחודשי הלכות" על ג' בבות. (לובלין תמ"א 4°). הוא נהל בראשונה את ערת כריסק. אחרי כן מלא מקום אביו בלובלין ("). ונא בהסכמה על ס' פירוש על המסורה. (לובלין תיד 4°)

שהיה בתחלה רב העיר ראקוב, ובשנת תכ"א נתמנה לרב ערת שידלוב כמבואר בהסכמתו עים לקח טוב (פפריא, תכ"א 4°) כן בא שם בהסכמה על ס' סניני שלמה (אס"ד, תע"ד 2°). בשנת תצ"ב, ובאשר נחעלה לאב"ד בעירו מלא שם מקומו בחוקת אברהם בנו הגיט יהושע, ושניהם נאו בהסכמה אחת על ס' פנים מאירות על מסכת זכח"ב, (אס"ד, תע"ה 2°). ותתמו: שבאו על התחום באב ובנו הרועים באחר ומצטרפין ביום ג' ביז ארר תע"ד לפ"ק, - וזה האחרון היה סופר מהיר, (ומצא חיי מרדכי (ריווא דיטרונטי, שי"ח 2°) ועל השער נמצאת חתימתו בזה. חנני ה' הצעיר יהושע בן איא מיז הרב המאור הגדול מו"ה יהודה ליב ששירלוב ני"י. - ולא האריך ימים על ממלכתו, כי נקטף בעורנו באב, ובזמן האחרון הרביץ שם תורה הרב מ' יהודה ליב כמ' יוסף סניל המסכים בשנת תקנ"ח (ה' כאליו) על ס' אור המאיר (קארעק, תקנ"ח. 4°). וימלא מקומו הרב מ' נתום אשר הציע ספקותיו לפני הרב בעל שו"ת כתר ברונה וכמבואר שם בס" ס"א).

(י"ב) בן צ"ל, כי בן רשום כפ"קס החיק (רף קניה), ועל המצבה שנחתרשה נחרת בשעות יום - ביו".

(י"ג) לחועלת הקוראים הדורשים בחקירות קדמוניות ישרון אמרתי לערוך פה הרבנים שכהנו פאר ואזו בע"ד לובלין, אשר עתיקה היא לימים ושנים, ומקדם קדמחה הרביצו שם תורה רבנים אב"ד גאוני ישראל, וארירי התירה. ואלה הם: הרב הראשון הנודע לנו ששמש שמה בכתר הרבנות ובתור ריב. שניהם יחד. היה הגאון הנודע בשם מ' שכנא תלמיד הגיט יעקב פאללאק, רבו ותותן המלך הגיט משה איסרלש וצ"ל, (רי"מ יו"ד ס"י ק"י אות ר'), וכאשר נע ויאסף אל עמו שם - רית כסליו שייט - מלא מקומו בתור ר"י בנו הגיט ישראל (שוית דרמ"א ס') כיה מיה) ואחרי מותו מלאו את מקומו בישיבה הר' יחיאל ודר' ואב בני הסררשיל (שם ושארית ע' 70, משפחת לוריא צר 2°), ובתור אב"ד נהל ערת לובלין בתור הגיט

ומשם נתמנה לאב"ד ור"מ בעידוני והרכיץ פה תורה ומתלמידיו המפורסמים אשר זכו לישם היו הגאונים מ' שנתו הכהן המחבר שפתי כהן מ' אהרן שמואל קאידנובר בעל ברכת הזכות ומ' הלל המחבר מ' בית הלל על יו"ד ועוד גאונים

שלמה לוריא (המהרש"ל), המחבר ים של שלמה, חכמת שלמה ועוד הרבה ספרים יקרים ונשמתו עלתה שם למרומי שמים ייב כמליו שליה, ונבחר תחתיו לאב"ד הגים מררבי יפה המחבר עשרה הלבושים והסכים על ס' מתנות כהונה וקראקא שמי"ג) וכאשר נחקבל משם לשכת על כס הרבנות בקרעמניץ—ומשם נבחר להיות האב"ד פראג ואחרי כן נחקבל לאב"ד פוונא, ושמה היה הראשון בין החתומים על הרפכת הראב"ן (פראג, שיע"ג), כיום הי' י"ג מנחם אב שמי"ט, וכן נמצא ממנו מכתב כס' נתיבות עולם (נתיב הלשון פ"ט), ותתם א"ע: מררבי נקרא יפה— נחקבל על מקומו הגים שמעון וואקף אויערבאך הגיל, נתמנה אחיו לאב"ד לובלין הגים יוסף בר שמואל, שהיה נקרא בשם ר' יאסקי מלובלין, אשר נוכר דית משמו כס' סיעתא דשמיא, פרשת וישב, (ויררנפורט תקל"ד ג') וכאשר נסע משם לזכרה, ישב על כס הרבנות בלובלין הגים שלמה בר יהודה, המכונה ר' שלמה ר' ליבוש"ג מלובלין, רבו של הבי"ח והשליה, אשר גם הוא היה אחד מן עשרה השליטים אשר הסכימו על ס' מתנות כהונה הגיל וכן נרפס ממנו מכתב כס' נתיבות עולם, נתיב הלשון פ"ט, ובא גם הוא על החתום בין הרבנים על החרם, שלא לקנות הרבנות בכסף, וחשובה אחת נרפסה מאתו בשו"ת דרש"ל (מ" ע"ג), וימת בשנת שניא (ראה קינת חלמירו כס' שלשלת הקבלה), ואחריזו ישב על כסאו אחריזו הגים מאיר מלובלין (המהר"ם), ונפטר שם בשנת שצ"ו, ונתמנה תחתיו לאב"ד הגים שמואל אליעזר הלוי, מחבר המדרשיא על השי"ט, כי נקרא שמה מראשי עדה לובלין, ממכון שבתו בקיק העלמא, ובמסך זמן ישבו שם על הבכא, בא בהסכמה על ס' יש נחלין (וראה ת' הבי"ח החדשות ס" ל"ז), וישב אחריזו על כסאו הגים יעקב, אבי הגים העשיל— כי הוא (הגאון בעל מהרשיא) עוב את כסאו, ויסע לעיר אוסטרא, ויבונן שם ישיבה גדולה, — והסכים על ס' קול יהודה (פראג ת"א ג'), בעת היותו האב"ד לובלין, ומלא מקומו אחריזו הגים נפתלי ב"ץ (הראשון) בתוד אב"ד, ובשנת ת"ח בא שם בהסכמה בין גאוני הזמן ואדירי התורה על השי"ך יו"ד (קראקא ת"ח ג'), ודית נרפס בשמו כס' ירי משה על המדרש רבה (כראשית פרשה ד' אות יו"ד), כס' שכל טוב, וכס' שפתי רעת (פיו"דא תקי"ג), וימת בשנת ת"י (לקורות היהודים בלובלין ע' 66), והגים העשיל בהגים יעקב הגיל שהיה דריש מתיבתא, נחקבל במקומו גם לאב"ד, וישא על שכמו שתי המשרות הנכבדות האלה (ראה ת' גאוני כחראי ס' ו'), ואחרי כי נחקבל לאב"ד קראקא, נבחר לשכת על כסאו בעיר לובלין הגים משה מחבר ס' מהרורא בת"א, חתן רבינו המהרשיא, שהסכים על ס' עמודיה שבעה (פראג תל"ד ג'), בידיד נראמניץ בשנת חכ"ד, ועל מקומו נבחר תחתיו הגים נפתלי הירש, חתן הגים העשיל, ויבא שם בהסכמה על ס' עולת חמ"ד (אמ"ד, תמ"א ג') לקט שמואל (וויניציא ת"ד ג') ועוד על ספרים שונים, ונרפס דית בשמו כס' ירי משה, (רבנים רבה תבא, פרשה ו' אות ג'), לקט שמואל הגיל (דף נ"א ע"א) ברכת הזכות (למס' זכחים דף ל"ג ע"ב), ויאסף א"כ עמיו בשנת חמ"ב, ואחרי מותו כהן תחתיו מאר הגים צבי הירש כס' זכריה מענדיל, אחי הגים ליב הגבוה האב"ד קראקא, והסכים בזמן היותו שם על ספרים רבים, וכינירם על ס' צפנת

מצוינים. אשר האיור על סני התבל. נמשו שבה אל נית אניה בשנת תכ"ד
זה תאר מצבתו:

מענה חרש (פסריא חגיד *), בין נאוני ועד דריא. וכאשר נתעלה לשבת על כסא
הרכנות כלכוכ. נחקבל הגים מרדכי וסקינד בר משה ראמיניכרה, לאכיד במקומו.
ויסכים בשנת חסיב על מגן אכרדם (ויהירנפורט חסיב *), אחרי בן נהל ערת לובלין
כתור אכיד וריס הגים שמחה הבקן רפאפארני. וכא שם בהכמה על שליה (פסריא.
חעיז *), ורית נרפס בשמו כסי שכל טוב (ויהירנפורט תציה *), אכי הגאון הגודע
כשם מי חיים הבקן מלכוב. – וכאשר נקרא סערת לכו. לבוא אליהם ולכהן פאר
כראשם. כתור אכיד. נקרא מזרח לובלין הגים מאיר בר בנימין וואלף. שהרכיץ
תורה בהרבה קהלות. – באשר נביא הלאה. – וכגשך הזמן אשר ישב פה על כסא
הרכנות. כא בהכמה בשנת תצ"א על ס' ררס משה מהגים משה רדשן מקראקא.
ולכוכ תרליא *), ועל ס' ורע ישראל (ווילרמשרארף תיק *), בשנת חסיב. ולשבת
בין רבני העיר נבחר מקהלת לובלין הר' אכרדם בר ישראל איסרל, וישב בשנת
תצ"א כראש העיר אשר הכיטו על ס' רמסק אליעזר עהית. (יעסניץ חסיב *),
ואחרי שנערר בשנת תצ"ג הגים מאיר. נבחר תחתי הגים יצחק אייוק בר אריה
יהודה ליב, שהמכים על ס' בית לחם יהודה בשנת תצ"ג ערית שבש. ועל ס' יפה
מראה (אמשטרדם תצ"ז *), כוער יערסלאב, והגים חיים כהן רפאפארט האכריק
לכוכ נתחמס בהספור עליו, ונרפס בין יתר ררושו היקרים הנקראים כשם. זכר
לחיים (ררוש ביג) אחרי מיתו ישב על כסאו הרב מ' יעקב חיים אשריבו של הר"י
עמרין ברבר מחלקותו עם הר"י אייבשיץ (השוה כס' שכירת לוחת האון ולוחת
העדות), ויאסף אל עמיו בשנת תקכ"ב. ויכהן פאר תחתיו הרב מ' שאול מרנכיות בן
הרב בעל מאיר נתיבים. ויסכים שם על ספרים רבים. ונקרא לשמים מעל בשנת
תקמ"ח. וישב על כסאו הרב מ' עוריאל הלוי והרויץ רמת בשנת תקצ"ט ולקוה"י
כלובלין ע' *). ומלא מקומו הרב מ' משלם ולמן אשכנז. אשר לקח לשמים מעל
בשנת תרי"ג.

והנה בהתחלת הערה הואת הכאתי. שהגים שלמה בר יהודה רבו של הבית.
היה הראשון בין החתומים על התקנה שלא לקנות את כתר הרכנות בכסף. והנני
להעתיקה פה בבתבה ובלשונה:

יצתה תקנה שנת שמיז ביריד נראמניץ כלובלין שלא ישתרל שום
רב להשיג משרת הרכנות ע"י הלואאה או מתנה הן ע"י עצמו והן ע"י
אתרים ולא יחויק כרכנית ע"י כסף ווהב. ולא ע"י משון מוקרם או
מאוחר. או ע"י איוה ענינים אתרים. קרובים ורחוקים המביאים הנאת
ממון. וכל איש ואיש אשר יקשיח לבו זימם אונו מסתוע כקל
התקנה הואת. לא יאכה הי סלוח לו. מהיות כי באים אנתנו בכרית
ובאלה. ומקבלים עלינו בקשר חוק ואמיץ. לצאת במערכה ננר
המסרב לדרסרו עד החרטה לרחוהו כשתי ידים. ולהברילו מכל
קהל הנלה ומכל קדושת ישראל. כי יה" מנדה. משני עולמית. גם
נפרסם קלוט כרכים וולת שאר עונשים קשים. ולהישמע ינעם ותכא
עליו כרכת טוב. והתקנה תקום לדור דורים. עד עמוד הבהן לאורים.
בהמכם נאוני ארץ. נודדי הפרץ.

ספֿה נמטן ונגנו ארון הקדש צדיק יסוד עולם כבוד מוהר"ר
 העשיל ר"ם ואב"ד ר'ק'ק קראקא. בן הרב הגדול רבן של כל בני
 הגולה כמ"ה יעקב ז"ל ר"ם ואב"ד ר'ק'ק לובלין. נפטר יום א' י'

בשנת ט"ן נתחוקה התקנה כדבר רבנות שלא לקנות הרכנות משר העיר, כאשר
 נעשה מאז ומקדם בימי הדם, בימי כנהיג בבית שני, לזאת עשינו קללות וסינים
 נזירות וקנסות על הדבר הרע הזה, ובאנו על התחום, ובכל עת ברירת רב, מוכרחים
 החון והאמש לקרא הכרוז.

הק' שלמה מלובלין (הוא הרי שלמה ר' ליבושים אשר דברנו על ארות
 בראשית העדה זו), הק' יושע ולק ביץ בעל הססיע (תלמיד הרמ"א והרש"ל, ורבו
 טל השליה, נפטר בלבוש י"ט ניסן שצ"ד, ראה אנשי שם ס"י קצ"ו), הק' מאיר
 מלובלין (חנן הנ"מ יצחק מקראקא (הוא המהר"ם לובלין), הק' שמואל אידלש ב"מ
 יהודה הלוי (הוא הנאמן בעל מהר"שא על ש"ס), הק' בנימין אהרן חריף מאיקשין,
 הק' זכריה דער אלשצר, הק' איזק מלבוש (היה ר"ם ונשיא בלבוש, ובא על החתים
 בין עשרה השליטים אשר הכימי על ה"ם מתנות כהונה, ותחם א"ע: יצחק בר
 יתיאל הי"ד, וכן נדפס ד"ת בשמו כ"ס צידה לדרך פ' בשלת, נפטר בלבוש י"ט
 תשרי שני"ט), הק' ליב איילענבורג (היה אב"ד בריסק דלישא, וחבר ס' עה"ת בשם
 מנחם יהודה, ונדפס בלובלין ש"ס"ג), הק' חנוך הענדל (כ"מ שמריה, המחבר ס'
 מנחם הלבבות (לובלין, שני"ג), נפטר בלבוש א' דריה שע"א), הק' וואלף
 אייערבאך (ראה מה שכתבנו על ארותו בהערה י' מצוונא, הק' דוד משעכרשין (המחבר
 פירוש על התרנוס יונתן וירושלמי (פראג, ש"ס"ג), והסכים על תקוני הובת
 להר"ם ברזינושווייג בשנת ש"כ"ב), הק' יצחק ביץ ר' נטעס (היה נקרא בשם ר' יצחק
 הקטן, ונהרג כ"ח ע"ס בחור אחד בעיר לוקבא אשר בפולניא, ותולדותיו כתב
 בארוכה ה"ח ר' ברש"ל בהשרון להברמל משנת תרכ"ז צ"ד ש"א), הק' יעקב כ"ץ
 בר יצחק (מחבר ה"ס' באר ס"ס חיים הגדפס בקראקא שצ"ו, י"ג, וראה מ"ש אודותיו
 בס"י ז'), הק' בנימין ביטש, הק' יהודה ליב מבריסק דלישא (הגובר בת' מדר"ס
 לובלין ס"י פ"ח), הק' יוסף קאוי (היה האב"ד לבוב, כמבואר בת' מ"ב ס"י כ"ב,
 ובת' מהר"ם לובלין ס"י פ"ח), הק' שמעון בר בצלאל מקרעמניץ (אחי המהר"ל
 מפראג, והיה האב"ד קרעמניץ, ומבוא בת' הרש"י ס"י ג'ה, והסכים על ס' מתנות
 כהונה, ועל הרפ"ח הראב"ן שנת ש"ס"ט), הק' ועלינמבעל, הק' סשה בר אה"ן
 גלישא, הק' יהודה סניל בר ש"אור, הק' אפרים איש לונטשיץ (המחבר ס' עוללות
 אפרים בלי יקר ועוד הרבה ספרים נפטר בפראג שנת ש"ע"ט), הק' משה (הוא הטאון
 הנודע בשם ה"ר, משה מת' בר אברהם, או ה"ר סשה איש ח"י, ויהי האב"ד
 פרעמיסלא, וחבר ס' משה משה, תלמיד הרש"ל נפטר שנת ש"ס"ו, כמבואר בת'
 משאת בנימין ס"י ע"ב), הק' ישעיה ב"מ אברהם הלוי הירוויטץ (מחבר ה"ס' שליה)
 ותשובה אליו ערוכה כ"ס נחלת יעקב (פארוכה שני"ג), והסכים על ס' מקור
 חכמה בחברת הגאונים סדרים יפה, ומדר"ס כ"ץ, ונפטר בשכריא שנת ש"ץ), הק'
 מנחם מענדל ר' אבינדרס מקראקא (ראה מה שכתבנו על ארותו בס"י ת"ז), הק'
 בנימין אלקנה בר אלירו ז"ל, הק' אברהם בר שלמה פוונער, הק' מאיר מאניש, הק'
 קאפל כ"ץ ממגרש לעמבערג (היה אב"ד בתוך לעיר, ונזכר בתשובות איתן האורחי
 ס' ה' ז"ב, בהכ"מ: על המ"ע מרסוס דראשון, וראה אנשי שם צד 100).

תשרי תכ"ד לסיק תנצחיה. נתחדש בשנת תקני"ג לס"ק
בהתפעלות והוצאות נכרו¹³ הגאון האמתי ר"ר העשילי.

יב) אחרי שנקרא הג"ם העשיל לשמים מעל, נתקבל אחריו לאב"ד ורי"ט
הג"ם אריה ליב הנקרא. הויכעך רבי ר' ליב. כי נקרא הגה מעיר פרעמישלא. ¹⁴
ויבא הגה בשנת תכ"ה. ובשנת תכ"ו הוציא לאור ספר קטן בשפת אשכנזית
לתועלת ההמון. בשם תקוני תשובה (קראקא. תכ"ו 4°). ויבא בהסכמה על
ס' חלקת מחוקק (קראקא ת"ל 2°) ועל שיך על חו"ט (אמ"ד, תכ"ג 2°) והוא
אבי הגאונים מ' זכריה מענדל האבדיק בעלוא המחבר כאר היטב על
ש"ע חו"ט ויוד. שהסכים בין גאוני ועד רד"א על ס' חלוקא דרבנן, ומ' אפרים
סישל שהיה פרנס הדור ונשיא העדה בק"ק לאדמיר, ובא גם הוא בהסכמה על
ס' עין יעקב (אמ"ד תמ"ד 4°); וחתני לוקחי בנות הג"ם אריה ליב היו הגאונים
מ' שמואל, המחבר בית שמואל על ש"ע אה"ע, ומ' יהושע פייבל תאומים
כהג"ם חיים יונה בעל קיקיון דיונה; וזה חרות על מצבת הג"ם אריה ליב:

¹³ בשנת מחוקק המצבה נחרת. נכרוי תחת. נכריי, ולכן שנה בן הרב חיריא
ברואה (השוה שם הגדולים היא אות מ' נ' 108).

¹⁴ אלה רבני העיר פרעמישלא מוסן האחרון: א) הרב מ' שמואל בן הרב
מ' פייבוש האבדיק קראקא, הגוסר בראש מ' נובלוח חכמה (כאויליאה שצ"א 4°),
וראה עיר הצדק ע' 61. ב) הרב מ' שמעון וואלף אויערבאך הג"ל, המסכים על
הרפסת מ' יש נוחלין ערך שעידי. ג) הרב מ' יהושע במ' יוסף, בעל מגיני שלמה,
חלמיר הרב מ' שמואל הנוכר במ' א'. ד) הרב מ' מענדל בן הרב מ' יואל פייבוש
שטנגן, שהיה לפניו אבדיק פינטשוב (שוית גאוני כחראי מ' ביט, מ"ז). המסכים
בשנת ת"ז על הרפסת השיך על י"ד (קראקא, ת"ז 4°), וראה ארוחו שם ושארית ע' 27.
ה) הרב מ' אריה ליב הנקרא הויכעך ר' ליב (תולדותיו במ' עיר הצדק ע' 114,
ובדעות ותקונים להג"ל ע' 118). ו) הרב מ' יצחק אייזק חתן בעל מגיני שלמה (ראה
כ"י חיב רף ביט ע"ב, ובהאסיף תרמ"ח, ע' 118). ז) הרב מ' יוסף במ' יקותיאל לאול
הגרוויץ, אביו זקנו של הרב מ' זאב וואלף המחבר מ' דרישת הואב (מאהלוב, תרע"ז
101). רב"ר תורה נרפס בשמו במ' אמרי בינה זכרינן, תקבי"ג 4°). ויבא שם בהסכמה
בשנת תלי"א ע"ם לב אריה (ווילדרמשראף, תלי"ד 4°). ובשנת ת"ם ע"ם רב"ר חכמים
(האמבורג, תני"ג 4°), ועוד על ספרים רבים, ובמשך הו"מ שבהן שם פאר ישבו בשנת
תל"ח כועד ר' ארצות אלופי העדה, הר' משה במ' ישכר אשכנזי, הר' יהורא ליב
במ' נפתלי יצחק, והר' בונם במ' טורדוס, ויסכימו על הרפסת הו"מך בשפת יידיש
דייטש מר' יוזל מוויצנהויוען (אמ"ד, תמ"ז 4°). ת) הר' ליב חס"ד הכבים בשנת תני"ב
(ח' השרי) כועד יערסלב על הרפסת המדרש רבה עם באור נפתלי אילה שלוחה
(פפריא, תני"ב 4°) ראה אנשי שם ע' פ"ט. ט) הרב מ' יוסף במ' משה המ"ט בשנת
חמ"ב (השוה אנשי שם סימן חכ"ח), י) הרב מ' יחוקאל יהושע פייבל תאומים המסכים
בשנת תע"ב (כ"ד אלול) ע"ם עיר חומה (פפריא, תע"ט 4°). ועוד על ספרים שונים,
ומפני ריב ומרנים בינו ובין איש ריבו הרב מ' שמואל, אשר הפריעוהו מטחה, נסע
עירה ברעסלא ויסכים שם בשנת תע"ז (כ"ב אלול) על הרפסת ט' שני לוחות הברית
(פפריא, תע"ז 4°). ובשנת תע"ט הרפס"ם שם ספרו תקע שופר הכולל הרמות נגד קהלח